

ปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Problems of dual vocational training administration in Hatyai vocational colleges under office of vocational education Commission

กัลยา ราชเล็ก*¹ และธารินี กิตติกาญจนโสภณ²

Kanlaya Rachalek*¹ and Tarinee Kittikanjanasophon²

^{*1-2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1-2}Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6353100146.edu@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ให้ข้อมูล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ และครูผู้ควบคุมการฝึก จำนวน 420 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี, สถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study problems of dual vocational training administration in Hatyai Vocational Colleges under Office of Vocational Education Commission; and 2) to compare problems of dual vocational training administration in Hatyai Vocational Colleges under Office of Vocational Education commission, classified by education level, status and work experiences. This research was a survey research. Population comprised of administrator, and teachers in Hatyai Vocational Colleges, totaling 420 people. Sample comprised of administrators and teachers in Hatyai Vocational colleges, totaling 201 people, determined sample size as Krejcie and Morgan's table and detained by stratified random simple method. The instrument used was a rating scale questionnaire 5 point. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test and one way ANOVA.

The results of research were found that: 1) problems of dual vocational training administration in Hatyai Vocational Colleges under Office of Vocational Education Commission, overall and each aspect were at the moderate level; and 2) comparison of problems of dual vocational training administration in Hatyai Vocational Colleges under Office of Vocational Education Commission, according to the sample's assessment, classified by work experiences, overall was not different. Classified by education level and status were different with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Problems of Dual Vocational Training Administration, Hatyai Vocational Colleges

---

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ และสังคมบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะแก่ทุกคนแล้ว สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ (พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2546: 243) การพัฒนาคนเป็นเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์ และผลกระทบของการพัฒนาในขณะเดียวกันก็เป็น ผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงเน้นการพัฒนาคนทุกกลุ่มทุกวัยให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็งมีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนและสังคมไทยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิต และสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ เป้าหมายเชิงคุณภาพคือ การพัฒนาให้คนมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป้าหมายเชิงปริมาณ คือ การเพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของกำลังแรงงาน ทั้งประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 35-36)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 20 การอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชนสถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบดังต่อไปนี้ (1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอกระบบ (3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551) ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อผลิตกำลังคน และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และฝีมือแรงงานให้ก้าวหน้า เทคโนโลยีและความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาในลักษณะของ

ความร่วมมือ โดยกำหนดให้เรียนภาคทฤษฎี ในสถานศึกษาฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียน นักศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงานการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นได้เปิดโอกาสให้ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันพิจารณาเปิดสอนในประเภทวิชา ที่มีความพร้อม และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สามารถกำหนดหลักสูตรจัดทำแผนการเรียนและฝึกภาคปฏิบัติ กำหนด จำนวนวัน เวลา และคาบเรียนได้ตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550)

จากความสำเร็จและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาในจังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวปฏิบัติที่มี ประสิทธิภาพ ด้วยการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อันจะเป็นปัจจัยหรือ แนวทางให้สถานศึกษาในจังหวัดสงขลาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทาง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ดำเนินไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม สถานะภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างตาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีการประเมินปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา อาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประเมินการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการประเมินปัญหาการบริหารการศึกษาระบบ ทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการจัดหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและ ประเมินผล 4) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 5) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ครู ควบคุมการฝึกอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ และวิทยาลัยการอาชีวศึกษาหลวงประธานราษฎร์นิกร จำนวน 420 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูควบคุมการฝึกอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ และวิทยาลัยการอาชีวศึกษาหลวงประธานราษฎร์นิกร กำหนดกลุ่ม ตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ซึ่งได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, 607 - 610) ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง วุฒิศาสตร์ การศึกษา สถานภาพ และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการจัดหลักสูตร	จำนวน 5 ข้อ
2) ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 5 ข้อ
3) ด้านการวัดประเมินผล	จำนวน 5 ข้อ
4) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	จำนวน 5 ข้อ
5) ด้านการนิเทศ	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ชาติใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ชาติใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากเอกสารการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตกรอบแนวคิด แนวทางการสร้างแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.2 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง

3.3 สร้างแบบสอบถามแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความ สอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Item of Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำไปเป็นแบบสอบถาม (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2542: 114) ได้ค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.6-1.00

3.5 นำแบบสอบถามคำนวณหาค่า IOC และคัดเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป (กรมวิชาการ, 2545: 65) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

3.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหา ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1994: 161) โดยค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำส่ง แบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างและรับคืนทาง ไปรษณีย์ จำนวน 2 สถานศึกษา คือวิทยาลัยเทคนิคชาติใหญ่ และวิทยาลัยการอาชีพหลวงประธานราษฎร์นิกร แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 201 ฉบับ และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวนทั้งสิ้น 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ และเสนอเป็นรูปแบบบรรยายประกอบตาราง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษา โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การเปรียบเทียบการประเมินการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครู โดยใช้ค่าสถิติ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและใช้สถิติ ดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟา

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสถิติ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา สถานภาพและประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) และธานินทร์ ศรีชมภู (2557) มาเป็นแนวคิดหลักในการกำหนดกรอบในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านกรณีศึกษาภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ด้านการจัดหลักสูตร โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับจัดทำหลักสูตรระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการอยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับ รองลงมาได้แก่ วิธีการสอนกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาสาขาวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการวัดการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การสร้างเครื่องมือและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิธีการที่หลากหลายในการวัดและประเมินผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การอบรมสัมมนาครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึก รองลงมาได้แก่การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูและบุคลากรในเรื่องระเบียบ หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร แนวทางการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี การฝึกอาชีพ ตารางสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการอบรมสัมมนาผู้เรียนระบบทวิภาคี เช่นการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน

1.5 ด้านการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศ ติดตามผลการฝึกอาชีพ รองลงมาได้แก่ การรายงานผลการนิเทศ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผนการนิเทศ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามสถานะภาพด้านวุฒิการศึกษา พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีระดับปัญหาสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปสำหรับรายข้อพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการวิเคราะห์รายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการนิเทศ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาและสถานประกอบการได้ยึดถือประกอบสำคัญการบริหารสถานศึกษาตามที่ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557) มีการระบุว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึงการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากการทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในเรื่องด้านการ

จัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ การวัดและการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ อมร เอี่ยมสะอาด (2537) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกำหนดขึ้นร่วมกันระหว่างองค์การทางการศึกษาและองค์กรกลุ่มสถานประกอบการ ดังนี้ 1) การจัดทำหลักสูตร 2) การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลและการพิจารณาคัดเลือกเข้าศึกษา 3) การกำหนดคุณสมบัติของสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา 4) การกำหนดแผนการศึกษาในสถานศึกษาและแผนการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 5) การวัดและประเมินผลความรู้ความสามารถของนักศึกษาผู้ฝึกหัดงาน 6) กฎระเบียบปฏิบัติต่างๆทั้งในส่วนที่จะบังคับใช้กับนักศึกษาตั้งนั้นปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผล และด้านสุดท้าย ได้แก่ ด้านการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีวศึกษาระบบทวิภาคียังเป็นระบบใหม่สำหรับท้องถิ่น แม้ว่ากรมอาชีวศึกษาจะกำหนดให้เป็นนโยบายมอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศที่มีความพร้อมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก็ตาม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548) แต่บุคลากรการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีวศึกษาทวิภาคีและสถานศึกษาก็ยังขาดความพร้อมในการดำเนินการหลายด้าน เช่น การประชาสัมพันธ์ยังมีการประชาสัมพันธ์น้อยและดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ด้านการนิเทศ และพัฒนาบุคลากรการสอนยังไม่มีการพัฒนาบุคลากรหรือส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร ไม่มุ่งเน้นการนำผลการนิเทศมาใช้พัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยการประชุม การจัดกิจกรรม และการประชุมสัมมนาระหว่างบุคลากรของสถานศึกษา และสถานประกอบการยังขาดความจริงจังและต่อเนื่อง การจัดฝึกอาชีพเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียน ยังเปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีบทบาทน้อย การจัดสื่อการสอนและวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเพื่อการเรียนทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคียังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชัย มั่นจันดา (2561: 78) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่าปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพะเยา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาได้ดำเนินการในด้านหลักสูตรคือ การวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับจัดทำหลักสูตรระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสม ซึ่งการดำเนินการด้านหลักสูตรดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิรักษ์ ทัศนบุตร (2560: 79) การจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา จึงจะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้และมีการวิจัยและ ติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน การที่สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ เพื่อ 1) ทำให้ทราบหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นมิจุดดีหรือจุดเสียตรงไหน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงได้ถูกจุด ส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น 2) สร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และค่านิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คำภาส บุญเดิม (2557) พบว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิศึกษา) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนการบริหาร หลักสูตร และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารหลักสูตร

1.2 ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษามีแนวปฏิบัติดังนี้ การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาสาขาวิชา การนำผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน วิธีการสอนกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี (2557: 34) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากครูที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาสาระและการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เช่น การสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการจัดการเรียนรู้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนอย่างแท้จริง

1.3 ด้านการวัดการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูนิเทศและครูฝึกอาชีพยังไม่เข้าใจหลักการวัดการประเมินผลเท่าที่ควร หรือยังไม่ทราบวิธีในการวัดประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักการของสถานศึกษา ซึ่งจากมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2557) ระบุว่า การฝึกอาชีพในสถานประกอบการเป็นการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง มีวิธีในการวัดผลและประเมินผลในหลากหลายรูปแบบทั้งการสังเกตพฤติกรรม การประเมินจากการปฏิบัติงาน ประเมินจากผลงาน/ชิ้นงาน ประเมินจากการนำเสนอผลงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากปัญหาค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล การสร้างเครื่องมือและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลตรงตามศักยภาพของนักศึกษา การประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอาชีพ การประเมินผลตรงตามศักยภาพของนักศึกษา และวิธีการที่หลากหลายในการวัดและประเมินผู้เรียนผลที่ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชัย มั่นจันดา (2561: 80) สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ 1) การประเมินผลรายวิชา และ 2) การประเมินมาตรฐานฝีมือ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ในด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป สมรรถนะวิชาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน มีทักษะการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยน บุญเสริม (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินการด้านการจัดการฝึกอาชีพดังนี้ คือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูและบุคลากรในเรื่องระเบียบ หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร แนวทางการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี การฝึกอาชีพ ตารางสอน การจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนและการฝึกอาชีพตามแผนการฝึก การกำหนดหน้าที่ให้กับ ครูนิเทศ ครูฝึก และผู้ควบคุมการฝึก การอบรมสัมมนาครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึก และการอบรมสัมมนาผู้เรียนระบบทวิภาคี เช่นการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหามากที่สุดคือ การอบรมสัมมนาครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึก ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึก เพื่อให้ทุกคนได้รับบทบาท หน้าที่ ในการเป็นครูฝึกของสถานประกอบการและเพื่อพัฒนาครูฝึกให้มีความรู้ทางด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมความรู้ความเข้าใจในการฝึกอาชีพตามแผนการฝึกที่เกิดจากการสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำขึ้นมา เพื่อต้องการให้ครูฝึกในสถานประกอบการที่ได้จัดทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท

หน้าที่และมีความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และครูฝึกได้รับใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการ ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังที่ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) ระบุในขั้นตอนการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษา/สถาบันและสถานประกอบการภายในประเทศ ว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องสำรวจความพร้อมด้านบุคลากร ได้แก่ครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึก และตั้งที่ระบุในมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2557 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ว่าสถานศึกษาจะต้องมีครูผู้สอนในสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติผู้สอนให้เป็นที่ไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ มีครูนิเทศในวิชาชีพสาขานั้นๆ และมีครูฝึกในสถานประกอบการที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูฝึกตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป นานคงแนบ (2554) ที่สรุปไว้ว่า การนิเทศฝึกงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการฝึกอาชีพการนิเทศที่ดีจะต้องส่งเสริมให้การฝึกงานหรือการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และต้องไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้นในสถานที่ที่นักศึกษาฝึกงาน และสอดคล้องกับศูนย์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2557) ระบุว่าหน้าที่ของครูนิเทศคือให้คำแนะนำ ปรีกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5 ด้านการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศ ติดตามผลการฝึกอาชีพ การรายงานผลการนิเทศ และการรายงานผลการนิเทศ ทั้งนี้สถานศึกษาได้ดำเนินการตามข้อกำหนดการนิเทศ (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) และสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 143) ได้กล่าวว่า การนิเทศและติดตามผลเป็นกระบวนการที่จะทราบว่า การเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดการวัดเป็นกระบวนการที่กำหนดตัวเลขที่ได้จากการวัด ส่วนการประเมินเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบต่างๆ หรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนิเทศและติดตามผล หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการนิเทศและติดตามผลการเรียนของนักเรียนนักศึกษาในระบบทวิภาคี ที่ครอบคลุมการวัด 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการรายงานผลความก้าวหน้าการประเมินผลการฝึกงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการพัฒนาและการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่า การนิเทศและติดตามผล เป็นการประเมินการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษา และเพื่อติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ให้มีความรู้และทักษะตามสมรรถนะที่ต้องการ ด้านการนิเทศระดับปัญหาต่ำที่สุดคือการจัดทำแผนการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยา ออสุวรรณ (2559) พบว่า ด้านการนิเทศต่ำที่สุดคือสถานศึกษาและสถานประกอบการมีการจัดทำแผนการนิเทศร่วมกันในแต่ละภาคการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันระดับปัญหาโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเห็นว่ามึระดับปัญหาสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปสำหรับรายข้อพบว่า ทุกด้านมีความมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผู้ที่มีสถานะภาพต่างกันระดับความคิดเห็นปัญหาโดย

ภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาคิดเห็นว่ามีระดับปัญหามากที่สุด รองลงมาคือครูนิเทศ/ครูฝึกอาชีพและน้อยที่สุดคือผู้บริหารสถานประกอบการ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการวัดการประเมินผล และด้านการนิเทศความคิดเห็นระดับปัญหา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เหลือ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการนิเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของราชัญ เสนาช่วย (2560: 151) พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรม ของสถาบันอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการ ครูผู้สอนและครูฝึกและนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการประเมินระดับปัญหาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาต้องกำกับติดตามดูแลเพิ่มเติมในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ การจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณภาพของการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีคุณภาพ ลดค่าเฉลี่ยทุกด้านให้ต่ำลง

2. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร การวัดและประเมินผลระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในเต็มตามศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียนและสนองตอบเพื่อรองรับการประกอบอาชีพในสถานประกอบการ และตลาดแรงงานต่อไป

3. สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่และมาปรับใช้ในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของตลาดแรงงานที่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ
2. การศึกษาเกี่ยวกับการแนวโน้มความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน จำนวนแรงงานของแต่ละสาขาอาชีพเพื่อที่จะรองรับเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี เพื่อรองรับตลาดแรงงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560) ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถาบันอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 14(65): 143.
- รุ่งชัชดาพร เวชชาติ. (2554). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารคุณภาพองค์การขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย มั่นจันดา. (2561). *การศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษา จังหวัดพะเยา*. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สมยงค์ แก้วสุพรรณ. (2552). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 3(2).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ศูนย์ทวิภาคี. (2557). *แนวทางการปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
สุทธิรักษ์ ทัศบุต. (2564). การบริหารการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 21(1): 75.